

Zpráva o činnosti východočeské podskupiny Skupiny pro výzkum dravců a sov v roce 1985

Tomáš Diviš

V roce 1985 měla východočeská podskupina Skupiny pro výzkum dravců a sov (dále jen SVDS) 23 jednotlivých nebo kolektivních členů. V pravidelném termínu do 10. ledna následujícího roku zaslalo zprávu o své činnosti pouze 13 členů a další 3 jen o několik málo dnů později, avšak dalším muselo být zasláno celkem 11 urgencí. Z urgovaných zpráv došly 3 do 07.02. (1), dva členové se do 06.02. telefonicky omluvili a jeden už druhý rok vůbec nerefletoval. V důsledku takového přístupu k plnění jediné členské povinnosti se vypracování zprávy o činnosti naší podskupiny pozdrželo asi o 1 měsíc, což samozřejmě nezůstane bez vlivu na termín vypracování celostátní závěrečné zprávy.

S některými členy podskupiny spolupracovali další ornitologové, nečlenové SVDS. S Cibulkou, který vede kolektiv více jak 20 mladých spolupracovníků, se na kroužkování podílel dr. Harant a Zavřel, Dušík vedl skupinu 14 spolupracovníků a mimo to použil informací členky ČSO V. Lněničkové, s Kalenákem na kroužkování spolupracoval dr. Miles a Grúz a tříčlenný kolektiv vedený Vránou čerpal z pomoci I. Vorlíčkové. Všem spolupracovníkům touto cestou děkujeme.

Výsledky dosažené v jednotlivých úlohách:

Inventarizace hnízd (Tabulka č. 1 a obrázek)

Zapojilo se 18 jednotlivých a kolektivních členů podskupiny. Nárůst počtu nalezených hnízd oproti roku 1984 je nejspíše odrazem prohlubující se specializace některých členů, některé objektivní příčiny poklesu u jiných druhů budou objasněny dále.

V roce 1985 bylo členy podskupiny s různou intenzitou kontrolováno 20 celých a 64 čtvrtin kvadrátů pro Mezinárodní síťové mapování o celkové rozloze přibližně 4468 km².

Kroužkování (Tabulka č. 2)

Zapojilo se 16 jednotlivých nebo kolektivních členů, resp. spolupracovníků (celkem 20 kroužkovatelů).

Tak jako v případě inventarizace hnízd, je i početokroužkovaných ptáků závislý na některých subjektivních příčinách, je však také odrazem výše roční reprodukce sledovaných populací, o které bude pojednáno dále.

Z celkového počtu 910 okroužkovaných dravců a 421 sovy bylo mládat na hnízdech 92,5 %, resp. 74,3 %.

Populační dynamika (Tabulka č. 3)

Jsou sledovány změny v početnosti a dislokaci hnízdních populací v závislosti na vnějších i vnitřních faktorech. Na Královéhradecku je věnována největší pozornost poštolce obecné (*Falco tinnunculus*), puštíkovi ob. (*Strix aluco*) a kalousovi ušatému (*Asio otus*), na Náchodsku káň lesní (*Buteo buteo*), krahujci

ob. (*Accipiter nisus*), jestřábu les. (*Accipiter gentilis*), motáku pochopovi (*Circus aeruginosus*) a od roku 1985 také sově pálené (*Tyto alba*). O některých výsledcích tohoto soustavného sledování populací bude pojednáno dále.

Stěžejním úkolem je sledování reprodukce populací, kterému se v různé míře věnují všichni členové podskupiny. V kapitolách věnovaných jednotlivým druhům jsou roční průměry velikosti snůšek a počtu odrostlých mláďat porovnávány s dlouhodobými hodnotami, které se u většiny druhů opírají o vysoce reprezentativní soubory (viz Tabulka č. 3).

Potravní ekologie (Tabulka č. 4)

Vývržky sbíralo 8 členů podskupiny, Dusík, Mrkáček a Plesník prováděli také jejich rozbor. Bělka navíc sebral 4 kompletní výstelky z hnízd sýce rousného (*Aegolius funereus*), Dusík a spol. 15 výsterek poštolky ob. a 1 výstelku sovy pálené. Někteří z členů systematicky sledují potravu podle zbytků na hnízdech a v jejich okolí, Diviš a Vrána sebrali z hnízd včelojeda les. (*Pernis apivorus*) zbytky pláství.

O některých výsledcích je pojednáno v kapitolách o jednotlivých druzích.

Budky a umělá hnízda (Tabulka č. 5)

Nově instalován byl rekordní počet budek, především díky specializované skupině vedené Dusíkem. Při porovnání souhrnného počtu budek a hnízd za všechny roky se stejným údajem z roku 1984 jsou však patrné značné nesrovnalosti, které hodnotu celkového výsledku zkreslují.

Sběr vajec a peří k analýze na rezidua pesticidů a těžkých kovů (Tabulky č. 6 a 7)

Vynikající spolupráce byla navázána se Státním veterinárním ústavem v Jihlavě, kde jsou metodou plynové chromatografie vyšetřovány obsahy sterilních nebo opuštěných vajec. Škoda jen, že se této činnosti dalekosáhlého významu věnují jen 2 - 3 členové podskupiny. Diviš po dlouhodobých zkušenostech doporučuje zasílat obsahy vajec ve skleničkách od dětské výživy s patentním uzávěrem, které dobře proložíme a obalíme kartónovým papírem. Při šetrné preparaci vajec lze získat i materiál pro oologické stírky.

Dr. Sedláčkovi ze SÚPOP na analýzu obsahu těžkých kovů zaslal Čihák 10 vzorků peří bez udání druhu, Bělka 5 vzorků výra velkého (*Bubo bubo*), 2 vzorky sovy pálené a 1 vzorek poštolky ob. a Diviš veškeré nalezené vypelichané peří z 19 hnízdišť krahujce ob., Dr. Sedláček sdělil, že výsledky nebudou jednotlivcům k dispozici.

Zimní sčítání dravců

Prováděli Cibulka a spol., Dobrovolný, Dusík a spol., Hlaváč ml., Plesník J., Ptáček, Stancl F., Voříšek a Zajíc, většina v rámci akce organizované ČSOP.

Zimní příkrmování

V zimě dravce příkrmoval Bělka, Cibulka a spol., Diviš, Dobrovolný, Dusík a spol., Hájek, otec a syn Hlaváčovi, Kollert,

Mrkáček, Petera a Ptáček.

Diviš vyložil 50 - 60 kg kvalitních zbytků z jatek. Újed navštěvovala v největším počtu straka ob. (*Pica pica*), ale nejvíce 3 ex. káně lesní, přestože ve vzdálenosti 0,3 - 2,0 km bylo pozorováno až 35 ex. káně lesní a okolo 5 ex. káně rousné (*Buteo lagopus*). Dusík na újed u Lochenic (5760 B) opět vyložil větší množství uhynulých kuřat. V okolí újedi se soustředilo až 25 ex. káně lesní a 3 ex. káně rousné a na kratší dobu také orel skalní (*Aquila chrysaetos*). Mimo to nabídky snadno dostupné potravy využívalo 17 ex. volavky popelavé (*Ardea cinerea*), 3 ex. krkavce velkého (*Corvus corax*), větší počet ex. straky ob. a havrana pol. (*Corvus frugilegus*).

Zpětná hlášení a kontrolní odchyty

Přehled zaslalo pouze 9 členů podskupiny (viz samostatná kapitola), ostatní kroužkovatelé nepodali žádnou zprávu.

Ostatní činnost

Ochrana - v porostech vybraných zemědělských kultur rozmístil Dobrovolný 20, Dusík a spol. asi 100 a Stancl 50 berliček (posedů) pro dravce. Bělka se pokusil o záchranu nejslabšího mláďáte v hnízdě sýce rousného, po třech dnech však uhynulo.

Dusík zajistí provedení parazitologického vyšetření v odebraných hnízdištních výstelkách poštolky ob. a sovy pálené. Diviš pro Dr. Paškeho sbíral na hnízdištních krahujce ob. vypelichané peří pro účely výzkumu věkové struktury hnízdištních populací, v lednu 1985 zaslal do SVÚ v Jihlavě uhynulý ex. káně les., redigoval Zpravodaj SVDS včetně brigádnické výpoci v tiskárně.

Celostátní konference "Dravci 85" konané v Přerově ve dnech 14. - 16. 11. 1985 se zúčastnil Bělka, Cibulka, Čihák, Diviš, Dusík, Kalenský, Mrkáček, Plesník, Ptáček, Voříšek, Vrána a Zajíc.

Spolupráce s jinými organizacemi

S Ornitologickým oddělením ÚVO ČSAV v Brně externě spolupracoval Bělka, Čihák, Diviš, Dobrovolný, Hlaváč st., Petera, Šereda, Stancl, Vrána a Zajíc.

Deset členů podskupiny ohlásilo spolupráci trvalejšího charakteru s JZD, Základními školami, Domy pionýrů a mládeže, správami ČHKO, pracovišti Krajského střediska SÚPOP, Českým svazem ochránců přírody, Odbory kultury ONV a myslivci.

Fotodokumentace

Ve větším měřítku, systematicky a na dobré technické úrovni pořizují fotodokumentaci lokalit a hnízd Bělka, Diviš a Vrána. Výsledky této práce jsou využívány jako obrazový doprovod publikací, odborných referátů, ale i populárních přednášek nebo výstav pro veřejnost.

Činnost publikační, popularizační a propagační

Články:

- Čihák, K.: Pesticidy a dravci, Zprávy SVDS č. 5/1984: 23-26
Diviš, T.: Početnost, hustota populace a populační dynamika motáka pochopa (*Circus aeruginosus*) v okrese Náchod, Zprávy MOS 1984: 51-65
Výsledky výzkumu rozšíření a početnosti dravých ptáků a sov ve Východočeském kraji v letech 1975-84, Sborník Vě. pobočky ČSO v Pardubicích VII/1985: 15-40
Zpráva o činnosti vě. podskupiny SVDFS v roce 1983, Sborník Vě. pobočky ČSO v Pardubicích VI/1984: 28-48
Zpráva o činnosti vě. podskupiny SVDFS v roce 1984, Sborník Vě. pobočky ČSO v Pardubicích VII/1985: 67-94
Dusík, M.: Činnost Ornit. sekce KDFM, Královéhradecký zpravodaj X/1985
Dusík, M., Plesník, J., Zajíc, J.: Pomůžeme poštolcům, poštolky pomohou nám, VTM 9/1985: 26-27
Dusík, M., Zajíc, J., Šimek, S.: Prověřit metody biologického boje I-III, Naši přírodou 7/85, 9/85, 12/85
Dusík, M. a kol.: Dej sovu do sudu, Mladá fronta
Plesník, J.: K adaptibilitě poštolky obecné jako skalního hnízdiče, Sylvia 22/1983: 74-76
Štancl, F.: 3 články o ornitologii, Hornočermenský zpravodaj
Vrána, J.: Šest mládat u káně lesní (*Buteo buteo* L.), Zprávy SVDS č. 5/1984: 21-23
Zajíc, J.: Dravci a sovy v biologické ochraně polních kultur, Vesmír 7/85

Přednášky:

- Libulka, V.: 3 přednášky - pro pionýry v LPT, mladé rybáře a žáky zemědělské školy
2 přednášky pro myslivce
Spolupráce ČSOP s ČMS, ČOS a SOP, Dravci 85 - Přerov 14. - 16. 11. 1985
Diviš, T.: K rozšíření a ekologii sovy pálené (*Tyto alba* Sc.) v okrese Náchod, výr. konference Ornitologické sekce Čsl. zool. společnosti ČSAV, Brno 22. - 23. 11. 1985
Naši dravci a sovy, Přírodovědný kroužek při ZŠ v Náchodě - Plhově, duben 1985
Dusík, M.: 2x O ochraně ptactva - ZŠ Svobodné Dvory a Předměstice
O ochraně přírody, ZŠ Zálabí v Hradci Králové
Hlaváč, V. sen: 2 přednášky - 12. 11. 1985 ODFM v Havlíčkově Brodě, 20. 11. 1985 Kroužek ml. přírodovědců při Výzkumném ústavu bramborářském v Havlíčkově Brodě
Hlaváč, V. jun.: Ochrana přírody a význam dravců v přírodě, škola v přírodě ve Štokách 12. 1985

- Kalenský, J.: beseda s diapozitivy, Klub VŠZ v Praze o dravcích, Kroužek ochrany přírody
Kollert, P.: o ochraně dravců, pro LPT
Mrkáček, Z.: 8 přednášek
Plesník, J.: Ekologie synantropní populace poštolky obecné (*Falco tinnunculus*), Dravci 85, Přerov 14. - 16. 11. 1985
Nidobiologie synantropní populace poštolky obecné (*Falco tinnunculus*), výroční konference Ornit. sekce Čsl. zool. spol. ČSAV, Brno 22. - 23. 11. 1985
Plesník, J., Pešek: Nové poznatky o fauně aglomerací I. Dravci, Zoologický kroužek SVOC při Katedře syst. zool. Př. FUK v Praze
Štancl, F.: o dravcích a sovách, SZTŠ v Lenškrouně
Vrána, J.: o dravcích a sovách, ZO ČSOP Teplice nad Metují

Výstavky:

- Bělka, T.: spoluúčast na výstavce fotografických prací "Ptáci očima ornitologů", Vě. pobočka ČSO - Pardubice 11. - 12. 1985
Diviš, T.: text a část foto pro výstavku fotografických prací "Ptáci očima ornitologů", Vě. pobočka ČSO - Pardubice 11. - 12. 1985
Hlaváč, V. jun.: "Chraňme naše dravce" - vývěska v místě bydliště
Vrána, J.: spoluúčast na výstavce fotografických prací "Ptáci očima ornitologů", Vě. pobočka ČSO - Pardubice 11. - 12. 1985

Ostatní:

- Dusík, M., Zajíc, J., Pešek, B., Válek: beseda v magazínu Zemědělský rok - Čs. televize Praha
Dusík, M. a kol.: natáčení ochrannářské práce a kroužkování sov a poštolek pro Pionýrskou vlašťovku - Čs. televize Praha
Dusík, M. a kol.: beseda o práci v Ornitologické sekci KDFM - Čs. rozhlas v Hradci Králové

Různé:

- Noví členové:
Ing. Václav Hlaváč mladší, Dělnická 440, 580 01 Havlíčkův Brod
RNDr. Zdeněk Mrkáček, U trati 856, 506 01 Jičín
Změny a doplňky adres:
Ing. Kamil Čihák má novou adresu: 544 01 Dvůr Králové nad Labem, poštovní přihrádka 11
Tomáš Diviš: telefon Náchod 520 20 (volejte v 15,30 hod. po celý rok, v období od 01.10. do 30.04. po 19 hod., v období od 01.05. do 31.09. po 21 hod.)

Z biologie jednotlivých druhů, vzácná a zajímavá pozorování :
Orel skalní - *Aquila chrysaetos*

Dusík pozoroval v únoru 1985 1 ex. 3 r. v okolí újedi u Lochenic (5760 B, HK). Pták byl velmi plachý a odtahoval až na vzdálenost 300 m. Kalenský pozoroval 13.09. 1985 1 ex. u Staré Roboty v Západních Tatrách (8468 B, LM). Vrána dne 27.07. 1985 pozoroval nedospělého ptáka ve Velké Fatře (8070, MT).

Orel mořský - *Haliaeetus albicilla*

Zajíc pozoroval 23.07. 1985 1 ex. v SPR Bohdanečský rybník (5960 A, FU). Kalenský dne 31.03. 1985 pozoroval 1 ex. za vysokého přeletu u Lánské obory (5949 C, RA).

Káně lesní - *Buteo buteo*

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných i předpokládaných párů 5,3 páru/100 km², v jednom kvadrátu pak nejvíce 29 párů (Diviš).

Na 66 hnízdech bylo v průměru 2,636 vejce v úplné snůšce (5x1, 21x2, 33x3, 7x4), což je o 0,143 vejce méně než dlouhodobý průměr. Na 123 hnízdech bylo průměrně 1,593 odrostlého mláděte (26x0, 25x1, 47x2, 23x3, 2x4), což je o 0,158 mláděte méně než je dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 78,9 % párů.

Diviš zaslal v lednu 1985 uhynulý ex. na vyšetření do SVÚ v Jihlavě. Nález: "Steatóza jater, retence urátů v ledvinách a kloace, zažívadla prázdná, krvavý zánět tenkých střev. Parazitologickým vyšetřením zjištěna silná invaze tasemnic a kapilárií, která se v oslabeném organismu, především klimatickými podmínkami, uplatnila jako příčina uhynutí. Způsobila závažnou poruchu trávení a byla příčinou degenerativních změn v játrech (ztukovatění) a zánětu střev." Analýzou jater na rezidua pesticidů bylo zjištěno (mg/kg sušiny): 0,012 HCB, stopy alfa HCH, stopy gama HCH, 0,113 DDE, 0,044 DDD, 0,053 DDT a 0,803 PCB.

Diviš našel 6 obsazených hnízd ve stromořadích listnáčů na březích řek a potoků nebo v malých skupinách stromů v lukách. Jedno z jím sledovaných hnízd bylo v době inkubace zničeno a obsazeno kunou lesní (*Martes martes*) a tatáž byla pravděpodobným původcem hnízdního neúspěchu i na několika dalších hnízdech. Ze 3 hnízd, které našel na území bažantnic, nebylo úspěšné žádné. Na jednom z hnízd našel v potravě asi 20 cm dlouhý ex. síha severního marény (*Coregonus lavaretus maraena*).

Vrána sděluje, že většina jím sledovaných hnízd ve výškách nad 450 m n. m. byla počátkem května opuštěna, když zapadla vrstvou až 35 cm sněhu.

Káně rousná - *Buteo lagopus*

Až do konce března 1985 byla několiklila členy podskupiny běžně pozorována na více místech (Diviš zjistil na rozsáhlém lánu vojtěšky u České Skalice (5562, NA) až 6 ex. spolu). Čihák pozoroval ještě 08.04. 1985 1 ex. u Kačerova (5764 C, RK), Vrána dne 06.04. 2 ex. v SPR Adršpašsko-teplické skály (5462, NA) a Diviš ještě dne 26.04. 1985 1 ex. v SPR Babiččino údolí (5562 C, NA). Dusík v zimě 1984-85 pozoroval až 3 ex. v okolí újedi u Lochenic (5760 B, HK). Dne 22.12. 1985 pozoroval Diviš 1 ex. u Rychnovka (5561 B, NA).

Krahujec obecný - *Accipiter nisus*

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných i předpokládaných párů 1,5 páru/100 km², nejvýše 17 párů v kvadrátu (Diviš).

Na 22 hnízdech bylo v průměru 4,091 vejce v úplné snůšce (1x1, 2x2, 2x3, 6x4, 11x5), což je o 0,318 vejce méně než dlouhodobý průměr. Na 47 hnízdech bylo v průměru 2,681 odrostlého mláděte (13x0, 5x2, 11x3, 8x4, 9x5, 1x6), což je o 0,025 mláděte více než je dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 72,3 % párů.

Diviš považuje jím sledovanou část populace za velmi dobře stabilizovanou, a to i přes značně vysoký podíl neoplozených vajec a další ztráty. V roce 1985 byla nejméně 3 z jím sledovaných hnízd zničena kunou lesní. Zajíc srovnává početnost drobných pěvců v polním remízu před a po jeho obsazení krahujcem. Zatím co v roce 1984 hnízdilo na lokalitě 31 párů v pěti druzích, pak v roce 1985 po obsazení krahujcem zahnízdilo jen 12 párů ve čtyřech druzích. Je samozřejmě nutno vzít v úvahu i jiné faktory, zejména mimořádné klimatické podmínky zimy 1984-85, které měly zvláště u sedentárních druhů pěvců za následek pokles jejich početnosti. Hlaváč st. opět našel hnízdo v městském parku v Havlíčkově Brodě, ze kterého bylo vyvedeno 5 mláďat. O zničení hnízda kunou lesní píše i Petera.

Diviš zaznamenal 2 páry, které obsadily hnízda postavená, ale neobsazená v roce 1984 a jiná 2 hnízda postavená ve stejném přeslenu větví jako stará již zaniklá hnízda.

Jestřáb lesní - Accipiter gentilis

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných i předpokládaných párů 1,0 páru/100 km², nejvýše 5 párů v kvadrátu (Diviš).

Na 10 hnízdech bylo v průměru 3,000 vejce (1x1, 1x2, 5x3, 3x4), což je o 0,095 vejce méně než činí dlouhodobý průměr. Na 26 hnízdech bylo průměrně 1,615 odrostlého mláděte (8x0, 2x1, 10x2, 4x3, 2x4), což je o 0,123 mláděte méně než je dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 69,2 % párů.

Nadále pokračuje pokles početnosti tohoto druhu, v některých částech Náchodska na méně než 1/2 stavu z počátku 80. let. Diviš zjistil, že více jak 15 % ptáků okrcuzkovaných jako pulli v hnízdech je během prvních dvou let života uloveno v bažantnicích a zvyšují se také ztráty na hnízdech, pravděpodobně jako důsledek odlovu hnízdících ptáků. Belka a Diviš našli po jednom hnízdě s nevybarvenou samicí. Diviš zaznamenal náhradní hnízdění na jednom ze starších hnízd po zničení první násady v dubnu. Jediné vejce náhradní snůšky bylo však sterilní. Spolupracovník Vrány, Kurtak, zaznamenal hnízdění na starším hnízdě krahujce ve smrkové tyčovině, charakterná stavba však spadla už v době inkubace. Petera našel v potravě na hnízdě mimo jiné i mláděta poštolky a puštika; Zajíč a Skřivan pozorovali 02.05. 1985 1 ex. u Bohumilečského rybníka (5861 C, PU) při úspěšném útoku na racka chechtavého (*Larus ridibundus*), kterého však po útoku asi 100 ex. racků zase pustil.

Luňák červený - Milvus milvus

Vrána ve dnech 02. - 04.07. 1985 pozoroval pelichající ex. v malém polním lesíku (5462, NA). Pták se choval jako na hnízdišti (odháněl přeletující káně lesní), ale hnízdo nalezeno nebylo, pravděpodobně spadlo nebo bylo zničeno.

Bělka pozoroval 14.03. 1985 1 ex. při konzumaci čejky chocholaté (*Vanellus vanellus*) u Častolovic (5863 C, RK). Petera pozoroval dne 12.05. 1985 1 ex. u obce Habřina (5661 C, HK).

Luňák hnědý - Milvus migrans

Diviš dne 12.04. 1985 pozoroval 1 ex. na pobřeží přehrady Rozkoš a o chvíli později patrně téhož ptáka u obce Provodov (5662 B, NA).

Včelojed lesní - Pernis apivorus

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných i předpokládaných párů 0,3 páru/100 km², v kvadrátu nejvíce 2 páry (Diviš).

Na pěti hnízdech bylo, jako doposud vždy, po dvou vejích. Na šesti hnízdech bylo v průměru 0,667 odrostlého mláděte (3x0, 2x1, 1x2), což je o 0,684 mláděte méně než činí dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 50,0 % párů.

Na úspěšnost hnízdění a ztráty měly vliv nepříznivé klimatické podmínky léta a s nimi související horší trofické podmínky. Vrána našel jednu snůšku rozbitou, z další se vylihlo pouze jedno mládě a do týdne zmizelo (stejně i Diviš) a na dalším bylo menší mládě odstrkováno až zesláblo a uhynulo. Ve vzorku potravy, který sebral Diviš u České Skalice (5662 B, NA) byla zjištěna pouze vosa obecná (*Vespula vulgaris*), ve vzorku sebraném Vránou u Vysoké Srbské (5562, NA) vosa saská (*Dolichovespula saxonica*), vosa lesní (*Dolichovespula silvestris*) a čmelák lesní (*Bombus silvarum*).

Moták pochop - Circus aeruginosus

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů byla hustota zjištěných i předpokládaných párů 1,4 páru/100 km², v kvadrátu nejvíce 10 párů (Diviš).

Na 29 hnízdech bylo v průměru 4,448 vejce v úplné snůšce (1x2, 5x3, 9x4, 10x5, 2x6, 2x7), což je o 0,196 vejce méně než je dlouhodobý průměr. Na 44 hnízdech bylo průměrně 2,159 odrostlého mláděte (15x0, 3x1, 4x2, 8x3, 10x4, 4x5), což je o 0,790 mláděte méně než je dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 65,9 % párů.

Diviš dává vysokou hnízdní neúspěšnost do souvislosti s nízkým stavem vody na lokalitách a vysokou početností prasete divokého (*Sus scrofa*). Ze šesti hnízd na jedné lokalitě našel pouze na jednom 3 mláděta ($\bar{x} = 0,5$ mláděte) a celkové ztráty na vejcích i mládětech tak představovaly 90,3 %. Obdobně píše i Šerada, který sledoval 5 hnízd a všechna byla později opuštěna nebo zničena.

Kalenský dne 03.05. 1985 pozoroval 1 ex. u koupaliště ve Vrchlabí (5359 D, TU).

Moták pilich - Circus cyaneus

Dobrovolný bez bližších podrobností ohlásil pravděpodobně hnízdění v oblasti Vysočiny. Vrána a Kurtak pozorovali po celé hnízdní období pár na Broumovsku (5462, NA).

Čihák pozoroval ve dnech 30.03. a 01.04. 1985 po 1 ex. M +2 K u Uhřinova pod Deštnou (5764, RK). Diviš pozoroval dne 12.01. 1985 1 ex. M +2 K u přehrady Rozkoš (5662 B, NA) a nevybarvený ex. na loukách u Jaroměře (5661 B, NA), dne 24.02. 1985 1 ex. M +2 K na lukách u Doubravice u České Skalice (5662 A, NA) a dne 16.12. 1985 nevybarvený ex. nedaleko Opatovic nad Labem (5860 B, NA). Dusík, Zajíc a spol. pozorovali 1 ex. M +2 K dne 20.04. 1985 u Svinárek (5761 C, HK). Hlaváč ml. chytil a kroužkoval 1 ex. F 2 K dne 07.01. 1985 (bez lokality). Petera pozoroval nevybarvený ex. dne 23.04. 1985 u Rožrova (5661 C, NA) a Vrána dne 12.03. 1985 pozoroval přeletující ex. M +2 K u Teplíc nad Metují (5462, NA).

Orlovec říční - Pandion haliaetus

Diviš dne 02.04. 1985 pozoroval už za soumraku 1 ex. za příletu do SPR Dubno u České Skalice (5562 C, NA), dne 14.04. 1985 1 ex. za přeletu u obce Veselice (5662 C, NA), dne 27.04. 1985 vyplašil 1 ex. už za šera z lesa u Nového Dvora pod Hoříčkami (5561 D, NA) a dne 27.09. 1985 pozoroval 1 ex. při lovu na přehradě Rozkoš (5662 A, NA). Vrána dne 14.04. 1985 pozoroval 1 ex. u SPR Ostaš (5463, NA) a Zajíc a Šupol pozorovali 14.09. 1985 1 ex. nad rybníky Stará a Nová Jilovka u Bukovky (5959 B, PU).

Ostříž lesní - Falco subbuteo

Dobrovolný uvádí pravděpodobné hnízdění bez dalšího komentáře. Hlaváč st. věnoval pozorování hnízdění mnoho volného času. Píše, že ptáci byli na hnízdišti velmi plaší a ostražití, s křikem jej obletovali když přišel na hnízdiště ještě za tmy ve 4 hodiny ráno. Na hnízdě dne 30.07. kroužkoval 2 mláďata stará asi 10-12 dnů a ještě začátkem září pozoroval 2 ex. juv. a 2 ex. ad. v oblasti hnízdiště. Vránovi se počet mláďat na obsazeném hnízdě nepodařilo zjistit a bez dalšího komentáře uvádí ještě pravděpodobné hnízdění dalšího páru na Broumovsku.

Dne 27.04. 1985 pozoroval Bělka, Vrána a Hlaváček 1 ex. u Rašovic (5862 B, RK). Diviš dne 02.05. 1985 pozoroval 1 ex. na louce u Metuje nedaleko Josefova (5661 D, NA), dne 19.08. 1985 pozoroval 1 ex. s potravou v pařátech u obce Slatina nad Úpou (5562 C, NA) a dne 01.09. 1985 1 ex. u obce Trubějov (5562 D, NA). Hlaváč st. pozoroval dne 13.07. 1985 1 ex. u Poličky (6263 D, SY), Hlaváč ml. 09.07. 1985 1 ex. při lovu vlaštovky ob. (*Hirundo rustica*) u Únořilky (6460, HB). Petera

dne 08.06. 1985 pozoroval 1 ex. u Police nad Metují (5463 C, NA) a Vrána ve dnech 02. a 10.05. 1985 pozoroval po 1 ex. u Broumova (5464 A, NA).

Sokol stěhovavý - Falco peregrinus

Plesník a spol. pozorovali dne 08.11. 1985 1 ex. u Novomlýnské nádrže (7165, BV). Vrána dne 28.07. 1985 pozoroval 1 ex. +2 K s potravou v pařátech u Ružomberoka (8169, MT).

Poštolka obecná - Falco tinnunculus

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných i předpokládaných párů 6,0 páru/100 km², v kvadrátu pak nejvíce 36 párů (Dusík). Celkem 95 párů (44,8 %) zahnízdilo v budkách - Dusík 74, Petera 11, Diviš 6, Cibulka 2, Kollert a Plesník po 1 páru.

Na 117 hnízdech bylo v průměru 4,769 vejce v úplné snůšce (2x1, 5x2, 10x3, 24x4, 42,5, 31x6, 2x7, 1x10), což je o 0,431 vejce méně než činí dlouhodobý průměr. Na 164 hnízdech bylo v průměru 3,530 odrostlého mláděte (24x0, 1x1, 18x2, 30x3, 30x4, 39x5, 16x6, 3x7, 1x8), což je o 0,541 mláděte méně než je dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 85,4 % párů.

Dusík píše, že vlivem silného poklesu početnosti hraboše polního (*Microtus arvalis*) asi 2/3 populace nezahnízdlily, ač vytrvale tokaly až do konce června a začátku července. Bělka nalezl 19 párů v nejrůznějších výklencích ve zdivu, 2 páry v holubníku, 1 mezi dvojítm oknem, 1 na věži kostela za ciferníkem hodin a 1 pár pod střechou továrny. Na hradě v Liticích (5964 A, UO) zjistil kolonii o 5 párech, kde nejbližší hnízda byla jen 3 m od sebe. Rovněž Hájek nalezl kolonii 5 párů ve stěgě lomu a 1 páru v hnízdě straky na borovici nad lomem u Bohuňova (6464 B, BK). Diviš nalezl pár na seníku u Kravína (později vytlačen sovou pálenou), v budce v okně obilního sila 1 pár, 3 páry v holubnicích a po 1 páru ve větracím okénku a na půdě kostela. Dusík nalezl 2 páry na sloupech elektrického vedení a 7 párů na různých stavbách. Plesník analyzoval obsah 12 vývržků z Opatovic nad Labem (5860 B, HK) a nalezl pouze 15 ex. hraboše polního a nepatrné množství chitinových zbytků hmyzu.

Sova pálená - Tyto alba

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných i předpokládaných párů 0,9 páru/100 km², v kvadrátu nejvíce 7 párů (Diviš). Na celém území okresu Náchod a v přilehlých částech kvadrátů za hranicemi okresu byl v roce

1985 Divišem a spol. dokončen výzkum rozšíření a početnosti populace. Nalezeno bylo celkem 19 obsazených hnízd, resp. hnízd nesoucích všechny znaky současného obsazení, přičemž nabídka vhodných typů hnízdišť značně překračuje poptávku po nich. Na některých dalších potencionálních hnízdištích budou provedeny úpravy umožňující případné obsazení. Dusík a spol. ohlásili zahnízdění 2 párů v plastických budkách umístěných ve skladovacích objektech u kravínů. Na 8 hnízdech bylo v průměru 7,250 vejce v úplné snůšce (1x5, 2x6, 2x7, 1x8, 1x9, 1x10), což je o 1,333 vejce více než je dlouhodobý průměr. Na 18 hnízdech bylo průměrně 3,389 odrostlého mláděte (2x0, 3x2, 4x3, 4x4, 3x5, 2x6), což je o 0,397 mláděte méně než činí dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 88,9 % párů.

Diviš a Dusík zjistili, že vlivem nepříznivých trofických podmínek v jarních měsících došlo k posunu začátku hnízdění až do měsíce června. Diviš a Petera našli na jednom hnízdě 1 ex. čerstvě vylíhlá pull. a 3 celá vejce ještě dne 22.09. 1985. Jednalo se nejspíš o náhradní hnízdění. Bělka píše, že nafoukané seno s hnízdem spadlo na betonovou podlahu a všechna 4 mláděta se při pádu zabila.

Diviš v letech 1981-1984 sebral na šesti lokalitách v okolí České Skalice 11 vzorků vývržků. Rozbor a determinaci potravy provedl RNDr. M. Anděra CSc. z NM v Praze: hraboš polní byl zastoupen v 11 vzorcích od 80,4 % do 94,2 %, rejsek obecný (*Sorex araneus*) v 10 vzorcích od 0,7 % do 6,0 %, myšice křovinná (*Apodemus sylvaticus*) v 10 vzorcích od 0,9 % do 5,6 %, myš domácí (*Mus musculus*) v 9 vzorcích od 1,1 % do 5,3 %, rejsek vodní (*Neomys fodiens*) v 5 vzorcích od 0,3 % do 1,7 %, rejsek malý (*Sorex minutus*) ve 4 vzorcích od 0,3 % do 2,2 %, myšice lesní (*Apodemus flavicollis*) ve 3 vzorcích od 0,6 % do 1,3 %, norník rudý (*Clethrionomys glareolus*) ve 3 vzorcích od 0,6 % do 1,1 %, krysa potkan (*Rattus norvegicus*) ve 3 vzorcích od 0,3 % do 1,1 %, bělozubka šedá (*Crocodyra suaveolens*) ve 3 vzorcích od 0,3 % do 0,6 %, myška drobná (*Micromys minutus*) ve 2 vzorcích 1,1 % a 7,3 %, hryzec vodní (*Arvicola terrestris*), krtek obecný (*Talpa europaea*) a hraboš mokřadní (*Microtus agrestis*) v jednom vzorku 0,40, 0,3 % a 0,3 %, ve 4 vzorcích neurčení ptáci (*Aves sp.*) od 0,2 % do 6,0 % a v 1 vzorku 1 - 2 ex. hmyz (asi *Coleoptera*). Plesník provedl rozbor 2 vzorků sebraných na Královéhradecku Dusíkem a zjistil 82,6 % a 93,3 % hraboše polního, 6,7 % a 8,7 % rejseka obecného a jednou 8,7 % myšice.

Výz velký - Bubo bubo

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných i předpokládaných párů 0,6 páru/100 km², max. 4,7 páru/100 km² (Vrána).

Na 11 hnízdech bylo v průměru 2,727 vejce v úplné snůšce (3x2, 8x3), což je o 0,182 vejce více než je dlouhodobý průměr. Na 24 hnízdech bylo průměrně 1,125 odrostlého mláděte (9x0, 6x1, 6x2, 3x3), což je o 0,012 mláděte více než činí dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 62,5 % párů.

Bělka a Vrána shodně píše o vysokém podílu nehnízdicích párů, Vrána má za to, že v důsledku chladného počasí a velkého množství sněhu ve vyšších polohách. Bělka našel přímo u hnízda se 2 ex. desetidenními pull. obrovskou zásobu potravy tvořenou 4 ex. zajíce pol. (*Lepus europaeus*), 10 ex. ondatry (*Ondatra zibethicus*) a 1 ex. křečka pol. (*Cricetus cricetus*). Vrána sledoval potravu na všech hnízdištích podle zbytků u hnízd a v okolí a zjistil: 40 ex. ježka (*Erinaceus sp.*) - 56,3 %, 6 ex. holuba (*Columba sp.*) - 8,5 %, 5 ex. káně lesní - 7,0 %, 4 ex. zajíce polního - 5,6 %, po 3 ex. puštika ob., kalouse ušatého a vrány obecné (*Corvus corone cornix*) - 4,2 %, po 1 ex. drozda kvičaly (*Turdus pilaris*), straky ob., koroptve pol. (*Perdix perdix*), tchoře (*Putorius sp.*), hryzce vod. a pstruha ob. (*Salmo trutta*) - 1,4 %.

Kulišek nejmenší - Glauclidium passerinum

Vrána dne 05.02. 1985 přivábil 1 ex. v SFR Adršpašsko-teplické skály (5462 B, NA).

Sýček obecný - Athene noctua

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných i předpokládaných párů 0,4 páru/100 km², v kvadrátu nejvíce 5 párů (Šereda). Hnízdění 1 páru v budce ohlásil Cibulka; mezi zjištěnými jej však nevykazuje.

Na 3 hnízdech bylo v průměru 4,333 vejce (1x3, 2x5), což je o 0,020 vejce méně než je dlouhodobý průměr. Na 3 hnízdech bylo průměrně 4,333 odrostlého mláděte (1x3, 2x5), což je o 1,575 mláděte více než je dlouhodobý průměr.

Puštík obecný - Strix aluco

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných i předpokládaných párů 3,0 páru/100 km², v kvadrátu nejvíce 13 párů (Dusík a spol.). Celkem 87 párů (86,1 %) zahnízdilo v budkách - Dusík 31, Bělka 16, Petera 15, Vrána 12, Hájek 3, Diviš, Kollert, Mrkáček a Šereda po 2, Hlaváč ml. a Kalenský po 1.

Na 77 hnízdech bylo v průměru 3,317 vejce v úplné snůšce (6x1, 12x2, 25x3, 21x4, 12x5, 1x6), což je o 0,028 vejce

méně než je dlouhodobý průměr. Na 94 hnízdech bylo průměrně 2,032 odrostlého mláděte (20x0, 12x1, 21x2, 28x3, 12x4, 1x5), což je o 0,115 mláděte méně než dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 78,7 % párů.

Dusík píše, že vlivem zhoršených trofických podmínek došlo k regulaci mládat a ke zvýšení podílu lovených drobných ptáků (Šimek našel v jedné budce 17 ex. drobných pěvců a jen 2 ex. drobné hlodavce). Bělka našel v jedné budce mládě s překříženým zobákem jako u křivky. V jedné budce zjistil zásohu 8 ex. hraboše pol., po 2 ex. myšice a normika a 1 ex. rejsce; v dalších budkách mimo jiné i 2 ex. bažanta ob. (*Phasianus colchicus*), 2 ex. hrdičky zahradní (*Streptotelia decaoto*) a mladého zajíce pol. Petera našel 1 pár na vršku ulomeného smrku a jedno hnízdo v budce zničené kunou. Ptáček jej našel ve starém hnízdě vrány na jasanu.

Kalous ušatý - *Asio otus*

V přepočtu na plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných a předpokládaných párů 0,9 páru/100 km², v kvadrátu nejvíce 4 páry (Dusík a spol.). Celkem 5 párů (17,9 %) zahnízdilo v budkách - vše Dusík a spol.

Na 14 hnízdech bylo v průměru 4,000 vejce v úplné snůšce (1x2, 3x3, 5x4, 5x5), což je o 0,439 vejce méně než je dlouhodobý průměr. Na 24 hnízdech bylo v průměru 2,208 odrostlého mláděte (5x0, 2x1, 6x2, 6x3, 4x4, 1x5), což je o 0,505 mláděte méně než dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 79,9 % párů.

Nepříznivé trofické podmínky se všeobecně odrazily v nižším podílu hnízdicích ptáků a ve výrazně nižší reprodukci. Mrkáček provedl rozbor většího množství vývržků. Z celkového počtu 450 ex. obratlovců byla myška drobná zastoupena 0,2 %, myšice 5,3 %, hraboš polní 93,8 %, hraboš mokradní 0,2 % a ptáci 0,5 %. Plesník našel ve 20 vývržcích sebraných v Praze Hloubětíně 32 obratlovců, z toho 87,5 % hraboše polního, 3,1 % normika, 6,3 % rejska ob. a 3,1 % myšic. Vrána našel dva páry a oba ve starých hnízdech káně lesní. Čihák pozoroval dne 06.10. 1985 3 ex. a 15. 10. 1985 1 ex. ve výšce 1025 m n. m. u vrcholu Šrlichu v Orlických horách (5464 C, RK).

Kalous pustovka - *Asio flammeus*

Odhycení a změřeni 4 ex. ohlásil Stancl, žádné bližší okolnosti pozorování však neuvádí.

Sýc rousný - *Aegolius funereus*

V přepočtu na celkovou plochu kontrolovaných kvadrátů činila hustota zjištěných i předpokládaných párů 0,2 páru/100 km², v jednom kvadrátu v oblastech výskytu nejvýše 5 párů (Vrána).

Ve 3 hnízdech bylo v průměru 5,333 vejce (2x5, 1x6), což je 0,080 vejce více než dlouhodobý průměr. Na 6 hnízdech bylo průměrně 2,000 odrostlého mláděte (3x0, 3x4), což je o 0,636 mláděte méně než je dlouhodobý průměr. Úspěšně vyhnízdlilo 50,0 % párů.

Bělka odebral nejslabší ze 6 mládat a pokusil se o umělý odchov; mládě vše po 3 dnech uhynulo a rovněž další nejslabší v hnízdě. Vrána našel na území SPR ADRŠPAŠSKO-TEPLICKÉ SKÁLY (5362 D, 5462 B, NA) 5 párů v dutinách po datlu černém (*dryocopus martius*). Ze 2 hnízd bylo vyvedeno po 4 mláďatech, na 2 dalších byla nalezena rozbitá vejce a v jednom byla celá snůška sterilní. Z jednoho z úspěšných hnízd bylo odebráno páté, silně podvyživené a rachitidní mládě, ale už po 48 hodinách uhynulo. Dne 06.10. 1985 pozoroval Čihák 2 ex. na Šrlichu v Orlických horách ve výšce 1025 m n.m. (5464 C, RK).

Nálezy našich kroužkovanců (vybráno)

Buteo buteo

C 86 905	19.01.85	Lípa n.Orl.(RK), 50.08 N 16.06 E	Bělka
+1.r.	120.01.85	Hradec Král., 50.13 N 15.50 E	Dusík
		nalezena mrtvá pod el. vedením	
C 74 367	28.5.83	Spý (NA), 50.20 N 16.10 E	Diviš
pull.	00.00.84	Košik (NB), 50.19 N 15.08 E	Procházka
		nalezena uhynulá	
C 75 239		Zábrodí (NA), 50.28 N 16.07 E 05.06.82	Diviš
pull.		26.06.84 Immenstaad, Bodenseekreis, Südwürttemberg, 47.40 N 09.22 E	
		nalezena mrtvá	
C 77 467	04.06.34	Běstviny (RK), 50.19 N 16.09 E	Diviš
pull.	06.03.85	Jona (St. Gallen), Švýc. 47.13 N 08.50 E	
C 80 521	09.06.84	Starkoč (NA), 50.25 N 16.06 E	Diviš
pull.	23.01.85	Rapperswill (Zürich), Švýc. 47.13 N 08.49 E	
		zabila se o el. vedení	
C 66 641	01.06.81	Vel.Jeserice (NA), 50.22 N 16.03 E	Diviš
pull.	03.03.82	Nennslingen, Mittelfranken, NSR 49.02 N 11.08 E	
		nalezena mrtvá	
C 65 945		Žernov (NA) 05.06.81, 50.26 N 16.03 E	Diviš
pull.	10.04.82	Gross-Schönach, Südwürttemberg, NSR 47.51 N 09.14 E	
		nalezena mrtvá	
C 66 183		Kleny (NA) 19.05.81, 50.24 N 16.05 E	Diviš
pull.	19.11.82	Egfling, Oberbayern, NSR 47,44 N 11,11 E	
		nalezena uhynulá	

Accipiter nisus

E 256 050	25.06.83	Lužany (HK), 50.20 N 15,47 E	Petera
pull.	14.04.85	Frachov (JC), 50.28 N 15.18 E	Šťastný
		postřelený - uhynul	

- E 252 224 Č. Skalice (NA) 17.06.81, 50.24 N 16.03 E Divi
 F pull. 00.11.83 le Fontainieu (Isere), Francie
 44.58 N 05.52 E střelen
- E 255 652 26.06.83 Vrchoviny (NA), 50.22 N 16.09 E Divi
 F pull. 24.01.84 Rioz (Haute-Saone), Francie
 47.25 N 06.04 E narazil do okna a zabil se

Accipiter gentilis

- C 75 241 06.06.82 Slavětín n.Met. (NA), 50.20 N 16.03 E Divi
 F pull. 12.08.82 Mochov (RK), 50.16 N 16.03 E Hynek
 střelen v bažantnici
- C 80 939 10.06.84 Božanov (NA), 50.32 N 16.22 E Vrána
 F pull. 26.09.84 Mochov (RK), 50.16 N 16.03 E
 střelen v bažantnici

Circus aeruginosus

- D 81 616 Slavětín n.Met. (NA), 50.20 N 16.03 E, 17.06.83 Divi
 pull. 09.08.85 Tenenkou (Mopti), Mali - zápáfrica
 14.25 N 04.55 W střelen

Falco tinnunculus

- E 251 742 09.02.83 Lihorady (RK), 50.11 N 16.15 E Černý
 M +1.r. 15.06.84 Rychnov n.Kn., 50.10 N 16.17 E Bělka
 kontrolována na hnízdě s pull.
- E 259 458 08.06.84 Klášter n.Dědinou, 50.14 N 16.02 E Bělka
 pull. 27.01.85 Obernesselbach, Mittelfranken, NSR
 49.35 N 10.29 E nalezena mrtvá
- E 263 811 09.09.83 Šestajovice (NA), 50.21 N 16.01 E Divi
 F 1.r. 17.02.85 Roztoky (NA), 50.20 N 16.03 E Mertlík
 nalezena zmrzlá
- E 263 885 16.06.84 M.Svatoňovice (TU), 50.32 N 16.03 E Divi
 pull. 12.08.84 V.Mýto (UO), 49.57 N 16.09 E Šereda
 nalezena mrtva na silnici
- E 252 441 28.06.81 Předměřice nad Labem (HK) Dusík
 pull. 26.07.85 Černá v Pošumaví Anderle
 ubita v prodejně
- E 255 466 15.06.81 Plotiště (HK) Dusík
 pull. 16.07.85 Opatovice nad Labem (PU) Šostek
 postřelena - uhynula
- E 258 101 27.05.82 Hradec Králové Dusík
 pull. 04.01.83 Častolovice (RK) kontrolována Bělka
- E 260 781 11.06.83 Neděliště (HK) Dusík
 pull. 02.03.85 Cerekvice n. B. (JC) Kohout
 nalezena mrtvá
- E 252 731 06.06.81 Litič (NA), 50.23 N 15.51 E Petera
 pull. 29.05.82 Claussnitz (Karl-Marx-Stadt) NDR
 50.56 N 12.53 E chycena poraněná, druhý den puštěná

Tyto alba

- D 72 838 Žamberk (UO) 29.06.84, 50.05 N 16.28 E Bělka
 pull. 16.01.85 Gajník (Walbrzych), PLR 50.12 N
 16.43 E nalezena mrtvá (asi kočka)
- D 76 829 07.07.84 Jaroměř (NA), 50.21 N 15.55 E Petera
 pull. 20.01.85 Kosořín (UO), 49.59 N 16.14 E Šereda
 nalezena mrtvá (zmrzla)
- D 88 405 06.11.84 Králova Lhota (RK), 50.18 N 16.00 E Petera
 pull. 27.12.84 Litětín (PU), 50.01 N 16.01 E Kubiznák
 nalezena uhynulá
- D 76 302 29.09.84 Lično (RK), 50.11 N 16.10 E Bělka
 pull. 19.01.85 Slavětín n.Met. (NA), 50.20 N 16.03 E
 nalezena mrtvá

Bubo buho

- A 7 311 06.05.83 Kostelec n.Orl. (RK), 50.07 N 16.13 E Bělka
 pull. 16.12.84 Těšikov (OL), 49.44 N 17.21 E dr. Rumler
 nalezen pod dráty

Athene noctua

- E 256 037 13.06.83 Dvůr Králové n.Labem (TU) Petera
 F +1.r. 26.05.84 a 12.06.85 chycena na hnízdě ibid. Čihák
- E 253 042 26.05.84 Slatina - Vysoké Mýto /UO/ Šereda
 pull. 15.11.84 Žamberk (UO) - 30 km nalezen mrtev

Asio otus

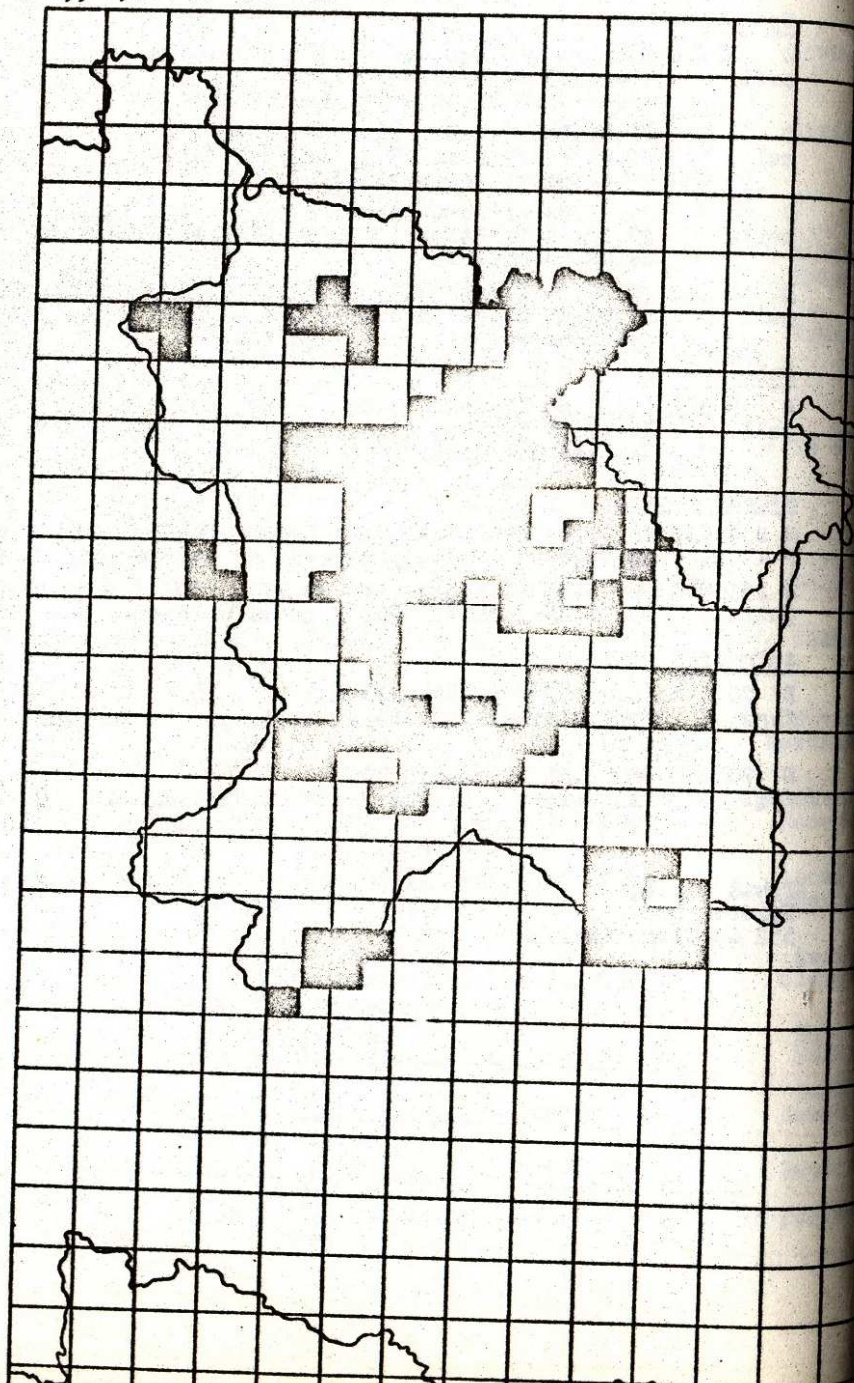
- D 70 641 18.09.81 Výprachtice (UO) Štancl
 f.g. kontrolován 13.12.84 a 04.03.85 v Lanškrouně
 (UO) Štancl
- D 70 650 28.09.81 Nepomuky (UO) Štancl
 f.g. kontrolován 23.10.83 a 12.11.85 v Haldě
 (UO) Štancl

Tomáš Diviš,
 Tyršova 698
 552 03 Česká Skalice

Skupina pro výzkum dravců a sov - podskupina Východočeského kraje
 kontrolovanost území v roce 1985

55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67

49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71

1985

	Dst a sp	Dv1 a sp	Pete	Vřan a sp	Břik a sp	Gibn a sp	Sere a sp	Háje	Dobro	Kale	Čimá	Kolle	Mrká	Plesn	Stano	Hlav	Hlav	Ptáče	Celk
<i>Buteo buteo</i>	zjiš. před. 10 13	69 -	12 -	18 -	15 -	8 9	8 10	6 -	6 4	5 12	2 -	3 -	1 -	-	20	-	-	1 4	165 71
<i>Accipiter nisus</i>	zjiš. před. 4 -	32 -	2 -	12 -	2 -	2 -	-	-	7 -	6 -	-	-	-	-	2	2	-	-	53 13
<i>Accipiter gentilis</i>	zjiš. před. 7 -	6 -	6 -	5 -	2 -	1 1	3 -	1 -	2 2	7 4	2 -	2 -	-	1 -	2	-	-	-	29 14
<i>Milvus milvus</i>	zjiš. před. -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Pernis apivorus</i>	zjiš. před. -2 -	2 -	-	3 -	3 -	-	1 -	-	-	-	1 -	-	-	-	-	-	-	1 -	6 8
<i>Circus aeruginosus</i>	zjiš. před. 12 4	10 -	15 -	2 -	4 -	4 2	5 2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	51 10
<i>Circus cyaneus</i>	zjiš. před. -	-	-	-	-	-	-	-	7 -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 -
<i>Falco subbuteo</i>	zjiš. před. -	-	-	1 -	1 -	-	-	-	1 -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 -
<i>Falco tinnunculus</i>	zjiš. před. 85 -	13 -	18 -	7 -	22 -	32 16	10 10	6 -	3 3	6 14	4 4	-	-	2 -	3 10	1 -	-	-	212 57
<i>Tyto alba</i>	zjiš. před. 4 6	8 -	8 -	2 -	3 -	1 2	-	-	2 -	-	1 -	-	-	-	1	-	-	-	28 11
<i>Bubo bubo</i>	zjiš. před. 2 -	-	-	9 3	7 -	1 1	-	1 -	1 -	-	1 -	-	1 -	-	1	-	-	-	23 -
<i>Athene noctua</i>	zjiš. před. -5 -	-	1 -	-	1 -	4 3	2 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 13
<i>Strix aluco</i>	zjiš. před. 31 -	3 -	18 -	13 -	18 -	2 2	8 -	4 -	1 1	2 8	4 -	1 -	2 -	1 -	10	-	-	1 3	101 36
<i>Asio otus</i>	zjiš. před. 11 -	2 -	2 -	2 -	1 -	5 1	7 5	-	2 -	1 -	1 -	-	-	-	5	-	-	-	28 12
<i>Aegolius funereus</i>	zjiš. před. -	-	-	5 1	1 -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6 -
Celkem	zjiš. před. 160 30	145 2	82 -	77 11	72 6	55 29	30 41	18 -	16 14	16 44	11 10	6 -	4 -	4 -	4 51	2 -	2 -	2 8	708 256

Tabulka č. 2 Kroužkování 1985		Část	Důst.	Bělka	Petera	Mrkvička	Čihák	Vrána	Mrkvička	Čihák	Stanoč	Zařto	Háček	Sarada	Miles	Orz	Čihák	Hlavák	Hlavák	Dobrov	Ptáček	Celkem	
		pull.	f.g.	pull.	f.g.	pull.	f.g.	pull.	f.g.	pull.	f.g.	pull.	f.g.	pull.	f.g.	pull.	f.g.	pull.	f.g.	pull.	f.g.	pull.	f.g.
Buteo buteo		92	8	8	13	2	1	15	3	3	5	2	14	6	9	1					1	172	
Accipiter nisus		74	2	5	2	22	2	2	5	2	2	2	2					10	10	2	23	195	
Accipiter gentilis		7	1	4	5	7	1	1	2	2	1	2	1	1	1	1	5				4	140	
Pernis apivorus		2		2		1		1													4	35	
Circus aeruginosus		11	8	9	39	9			3	3											4	79	
Circus cyaneus																		1	1		2	1	
Falco subbuteo																		2	2		2	2	
Falco tinnunculus		17	135	67	34	75	1	13	24	29	15	20	15	1	1	6		9	3		438	454	
Tyto alba		19	5	11	11	4		4	4	4											16	56	
Bubo bubo				10				12													23	23	
Athene noctua													8	2			5				13	15	
Strix aluco		4	31	41	37	2	37	17	8	7	3	3	1	1	3	3	1			3	178	190	
Asio otus		10	19	2	3	5	1	5	5	5	62	2	2	1	2	3	1	2	3		40	123	
Asio flammeus											4										4	4	
Aegolius funereus								8	1												8	10	

Tabulka č. 3
velikost vzorku
/ n /

snášky	odrostlá ml.	Buteo buteo	Accipiter nisus	Accipiter gentilis	Pernis apivorus	Circus aeruginosus	Circus cyaneus	Falco subbuteo	Falco tinnunculus	Tyto alba	Bubo bubo	Athene noctua	Strix aluco	Asio otus	Aegolius funereus
326	699	254	169	30	174	4	2	660	60	47	17	325	123	8	
		381	275	37	253	5	11	912	112	80	33	385	160	11	

Tabulka č. 4
sběr vývržků
1985

	Bělka	Diviř	Dusík a spol.	Petera	Čihák	Vrána a spol.	Plesník	Mrkviček	Celkem
F. tinnunculus			150+						150+
Tyto alba	811	831	590	70	24				2526+
Bubo bubo	79					36			115
Athene noctua					29				29
Strix aluco			50			5			55
Asio otus							21	+	61+
A. funereus	+			40					61+
Celkem	890+	831	790+	110	53	44	2	+	2739+

Tabulka č. 5 praktická ochrana 1985 1975 - 1985	Bělka		Čibulka a spol.		Dusík a spol.		Hájek		Hlaváč st.		Hlaváč ml.		Petra		Plesník		Šerada		Stánc		Votřsek		Čihák		Diviš		Dobrovinský		Kalenský		Kollert		Ptáček		Vrtna		Celkem	
	1975-1985	um. hnízda	budky	um. hnízda 1985	budky 1985	um. hnízda 1985	budky 1985	um. hnízda 1985	1	3	10	6	10	2	19	4	22	4	20	22	7	14	2	102	730	1	1	236	2	730	2	102	730	2				
	10		17	154	4	1	3	10	6	10	2	19	4	2	19	4	22	4	20	22	7	14	2	102	730	1	1	236	2	730	2	102	730	2				
	73		45	330	10	4	3	48	8	12	4	22	4	20	22	4	20	22	7	14	2	102	730	1	1	236	2	730	2	102	730	2						

Tabulka č. 6 sběr vajec 1985		Celkem	
Diviš	Bělka	68	12
Buteo buteo	10	26	5
Accipiter nisus	26	5	1
Accipiter gentilis	5	3	11
Circus aeruginos.	3	11	13
Falco tinnunculus	11	13	1
Tyto alba	13	1	1
Bubo bubo	1	1	1
Strix aluco	1	1	1
Celkem	68	12	

Tabulka č. 7	HCB	alfa - HCH	gamma - HCH	DDE	DDD	DDT	PCB
Buteo buteo n = 11	stopy-0,179	stopy-0,025	stopy-0,050	0,025-1,821	0,008-0,437	neg.-0,038	0,238-6,817
A. nisus n = 26	0,004-1,680	stopy-0,316	stopy-0,760	1,145-57,780	0,083-10,610	neg.-8,640	1,133-69,070
A. gentilis n = 5	stopy-0,500	stopy-0,606	stopy	1,171-4,775	0,235-0,700	neg.	0,912-13,200
C. aeruginos. n = 4	0,030-0,601	stopy-0,173	0,005-0,380	0,711-1,402	0,192-0,406	stopy-0,356	1,423-3,397
F. tinnuncul. n = 19	stopy-0,445	stopy-0,009	stopy-0,038	0,022-2,167	stopy-0,122	stopy-0,246	0,086-4,040
Tyto alba n = 13	stopy-0,190	stopy-0,093	stopy-0,138	0,179-3,825	0,067-0,855	stopy-0,666	0,583-11,768
Bubo bubo n = 1	0,045	0,018	0,009	0,723	0,359	0,432	3,522

Vejce - rezidua pesticidů

mg/kg -1 sušiny obsahu

Tabulka č. 8		Buteo buteo	Accipiter nisus	Accipiter gentilis	Circus cyaneus	Falco tinnunculus	Strix aluco	Asio otus	Asio flammeus	Aegolius funereus	Celkem
měření											
1985											
	Štanc1	3	2	3		1	3	69	4	1	86
	Bělka	13	5	2		1	1	3			25
	Hlaváč ml.		9		1	9		2			21
	Diviš							7			7
	Hájek	2	2			1					5
	Petera	2						2			4
	Čihák						1	1		1	3
	Ptáček		2								2
	Celkem	20	20	5	1	12	5	84	4	2	153

HNÍZDNÍ BIOLOGIE LYSKY ČERNÉ /Fulica atra/ V OBLASTI BOHDANEČSKA

Ladislav ŠTANCL, Helga ŠTANCOVÁ

ÚVOD

Až do roku 1982 byla lyska černá /Fulica atra/ nejen nejhojnější chřástalovitý pták, ale i jeden z nejhojnější se vyskytujících ptáků na rybnících Bohdanečska a okolí. Počet hnízdicích ptáků každoročně značně kolísal, ale přesto se neustále zvyšoval. K tomuto roku činilo zvýšení asi 1/3 oproti původnímu stavu před rokem 1945. Udržela se dokonce i na velmi znečištěných vodách, kde již jiné druhy vodních ptáků dávno hnízdit přestaly. Výskyt botulismu nevynechal ani zdejší rybníky a tak na všech došlo v roce 1982 k hromadnému úhynu u všech druhů vodních ptáků, chřástalovité nevyjímaje a to pokračovalo i v roce 1983 a 1984. To mělo za následek, že větší počet druhů vyhynul a ostatní, mezi nimi i lysky, se vyskytují ve velmi nízkém počtu /Štanc1, Štanclová in lit./. Při zpracování této práce, t. j. v roce 1985 nedosahoval počet hnízdicích lysek ani 10 % původního stavu před rokem 1982. V této práci se budeme zabývat pouze hnízdní biologii. Roční pohyby a tahy jsme zpracovali v samostatné práci /Štanc1, Štanclová 1983/.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ - UMÍSTĚNÍ HNÍZDA

Vyskytovala se na všech vodách. Na rybnících s menší výměrou dosahovala vyšší hustoty. Nejvyšší na rybnících s nízkou vegetací. Hnízda jsou umísťována po celé ploše porostů, především ale v jejich okrajích a nebo nedaleko nich. Často útvají bez většího krytu na vodě, mnohdy i na blátech v poloprázdném rybníce. Nejsou vzácné případy zehnízdní v keřích a větvích stromů. Jsou nám známa i plovoucí hnízda, pohybující se podle směru větru po hladině rybníka. U velkých plach rákosin obsezuji nejraději okolí tzv. "ok", t. zn. různě velká místa bez porostu hluboko uvnitř rákosin, kde hnízdí spolu s potápkou malou /Tachybaptus ruficollis/